

ƏSMƏD MUXTAROVA
Bakı Dövlət Universitetinin professoru,
Türk xalqları tarixi kafedrasının müdiri
E-mail: TarixVeOnunProblemleri@gmail.com

BAKİ DÖVLƏT UNIVERSİTETİ
“TÜRK XALQLARI TARİXİ” TƏDRİSİNİN MƏRKƏZİDİR

Açar sözlər: Bakı Dövlət Universiteti, Türk xalqları tarixi, Türk xalqları tarixi kafedrası, Müstəqil Azərbaycan, milli kimlik

Ключевые слова: Бакинский Государственный Университет, История тюркских народов, Кафедра истории тюркских народов, Независимый Азербайджан, национальная идентичность

Keywords: Baku State University, The history of Turkic peoples, Department of History of the Turkic peoples, Independent Azerbaijan, National identity

Tarix elminin lazımlılığı haqda mübahisələr hər zaman və bütün cəmiyyətlərdə aktual müzakirə mövzularından biri olmuş, tarixə yanaşmada müxtəlif, bir-birinə tamamilə zidd fikirlər irəli sürülmüşdür. Məsələn, XIX – XX əsrlərdə yaşamış fransız filosofu Pol Valeritarixi“ alimlərin intellektual fəaliyyətinin ən təhlükəli məhsulu” hesab edirdi(1). XVIII –

XIX əsrlərdə yaşamış Rusiya tarixçisi N.M.Karamzinin fikirlərində isə, bunun tamamilə əksini görürük. N.M.Karamzinə görə: “Tarix xalqların məişətinin və fəaliyyətinin aynası; onların adət-ənənələrin məcmusu; əcdadların gələcək nəsillərə tövsiyəsi; bu günün izahı, gələcəyin təxminidir. Başqa sözlə, tarixi müəyyən mənada xalqların müqəddəs, əsas və zəruri kitabı hesab etmək mümkündür” (2). Müasir dövrdə tarixə yanaşmada daha bir fikir mövcuddur: tarix milli kimliyin formalaşmasında mühüm əhəmiyyətə malikdir. Bu baxımdan, uzun illər ərzində əvvəlcə çar Rusiyasının, sonra isə SSRİ-nin tərkibində olduğu zaman kəsimində milli kimliyinin unudurulmasına cəhd edilmiş türk xalqlarının tarixinin tədqiqi, təbliği və tədrisi mühüm əhəmiyyətə malikdir.

SSRİ-nin ittifaq respublikalarından biri olmuş Azərbaycanda türk xalqlarının tarixi ümumilikdə “SSRİ tarixi” fənni çərçivəsində, çox səthi olaraq keçilirdi. Həm də qeyd edilməlidir ki, türk xalqları öz adları ilə (yəni, “türk xalqları” olaraq) deyil, azərbaycanlı, qazax, qırğız, özbək, türkmən, tatar və s. adı ilə təqdim olunurdular. Sovet dövlətinin türk xalqlarının milli kimliyinin unudurulması istiqamətindəki siyasətinin nəticəsidir ki, yeri gəldi-gəlmədi türk xalqlarına “türkdilli xalqlar” deyilmişdir. Bu siyasətin nəticəsidir ki, günümüzdə də “türkoloq” deyərkən, yalnız dilçilik sahəsində alimlər, onların tədqiqatları anlaşılır. Maraqlıdır ki, hətta günümüzdə də dövlətlərarası səviyyədə, ümumilikdə dil məsələsinin xatırlanmasına ehtiyac belə hiss edilmədiyi yerlərdə “türkdilli dövlətlər” sözü işlədilir.

1992-ci ilin may ayında postsovet məkanda ilklərdən biri olaraq, Azərbaycanda Bakı Dövlət Universitetinin Tarix fakültəsində “Türk xalqları tarixi”nin müstəqil fənn kimi tədris olunması haqda qərar qəbul edildi (3, s.4-5). Bu məqsədlə fakültə Elmi Şurasının qərarı ilə “Türk və Qafqaz xalqları tarixi” (2012-ci ildən “Türk xalqları tarixi”) kafedrası yaradıldı. Hazırda həmin kafedranın müdiri türk xalqlarının qədim dövr - orta əsrlər tarixi və dövlətçilik tarixi problemləri üzrə araşdırmaçı, tarix elmləri doktoru, professor Əsməd Muxtarovadır. Kafedranın 8 nəfərlik professor-müəllim heyəti tərəfindən türk xalqları tarixi dövrlər və müxtəlif problemlər üzrə tədris edilir (4).

“Türk xalqları tarixi” fənni Tarix fakültəsində - “tarix”, “tarix müəllimi”, “Qafqazşünaslıq”, “Amerikaşünaslıq” ixtisaslarında; Beynəlxalq Münasibətlər və İqtisadiyyat fakültəsində “Beynəlxalq münasibətlər” ixtisasında; Kitabxanaçılıq və İnformatika fakültəsində “Kitabxanaşünaslıq” ixtisasında tədris olunur.

Fənn çərçivəsində hazırda müstəqil olan türk dövlətləri (müstəqil fənn kimi tədris olunan “Azərbaycan tarixi” istisna olmaqla) ilə bərabər, digər dövlətlərin türk subyektləri, həmçinin dövlət qurumu olmayan türk xalqlarının tarixi, başqa sözlə desək, bütünlükdə türk dünyasının tarixi tədris edilir. Aşağıdakı məsələlərə xüsusi önəm verilir:

- Müasir türk dünyası anlayışı – *müstəqil türk dövlətləri (6+1: Türkiyə, Azərbaycan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Özbəkistan, Türkmənistan və Şimali Kipr Türk Cümhuriyyəti); Rusiya Federasiyası (Volqaboyu, Şimali Qafqaz və Sibirdə) və Çin Xalq Respublikasının (Sintzyan Uyğur Muxtar Vilayəti) türk subyektləri; digər dövlətlərin tərkibində yaşayan türk xalqları; türk diasporası.* Türk dünyasının problemləri (krım tatarları, ahısxa türkləri, uyğurların problemləri; mövcud münasibətlər, təhlükəsizlik problemləri və s.)
- Türk xalqlarının dünya tarixində yeri və rolu – *türk xalqlarının dünya tarixinə, elminə, mədəniyyətinə verdiyi töhfələr; tarixi abidələri; tarixdə və günümüzdə tanınmış, görkəmli insanların, elm xadimlərinin türklər haqda fikirləri, onlara verdikləri dəyər və s.*

- Tarix elmində türk xalqlarının anayurdu ilə bağlı nəzəriyyələr; türk xalqlarının tarixini saxtalaşdırmaq cəhdləri və onların ifşası; türk xalqlarının tarixi üzrə mənbələr;
- Türk xalqlarının dövlətçilik tarixi; tarixdə mövcud olmuş türk dövlətləri; onlar arasında əlaqələr, problemlər; türk dövlətlərinin qonşu dövlətlərlə münasibətləri;
- Türk xalqlarının islamaqədərki dini inancları; İslamın türk xalqlarının ictimai-siyasi həyatında yeri və rolu məsələləri;
- Türk xalqlarının çar Rusiyasının və SSRİ-nin tərkibində olduğu dönm tarixi;
- Türk xalqlarının hər b tarixi; dünya müharibələrində iştirakları məsələləri;
- Türk xalqlarında ictimai-siyasi fikrin inkişafı, milli mətbuat, milli ideologiyanın formalaşması; milli hərəkət tarixi;
- Türk xalqlarının mədəniyyət tarixi;
- Türk xalqlarının postsovet dönm durumu. Türk dünyasının müasir beynəlxalq münasibətlər sistemində yeri, ümumdünya proseslərdə iştirakı və s.

Mövcud olduğu 22 il ərzində kafedra əməkdaşları tərəfindən Azərbaycanda türk xalqları tarixinin tədqiqi, təbliği və tədrisi istiqamətində bir sıra mühüm işlər görülmüş, bu işlər nəticəsində kafedra sözün həqiqi mənasında Respublikada türk tarixinin tədqiqi və tədrisinin mühüm mərkəzinə çevrilmişdir. Bunlardan əhəmiyyətinə görə xüsusi seçilən bir neçəsini qeyd etməyi məqsədəuyğun hesab edirik.

Kafedranın professoru Əsməd Muxtarova 1999-cu ildə postsovet məkanda ilk olaraq ümumiləşmiş “Türk xalqlarının tarixi (qədim dövr və orta əsrlər)” dərsliyini hazırlayaraq nəşr etdirmişdir (5). Sonrakı illərdə dərslük düzəliş, əlavə və dəyişikliklərlə təkrar nəşr edilmişdir. Müəllif dərsliyin nəşrinə görə “Sara Xatun” mükafatına layiq görülmüşdür.

2003-cü ildə kafedranın digər professoru Nisbət Mehdiyeva “Türk xalqlarının tarixi. Yeni dövr (XIX – XX əsrin əvvəlləri)” dərsliyini hazırlayaraq nəşr etdirmişdir (6).

Professor N.Mehdiyevanın həmçinin Türkmənistan və Özbəkistanda türkmən, özbək, rus və ingilis dillərində məqalələri nəşr olunmuşdur:

1. Достлук гатнашыклары. Совет эдебияты. Туркменистан Языжылар Союзынын органы, 1988, №4, с.173-175 (türkmən dilində)

2. XX асрнинг 60-80-йилларида Озарбайджан-узбек маданияй алокалари. MOZİDAN SADO (Эхо истории). Daşkənd, 2010, №2-3, s.74-75 (özbək, rus, ingilis dillərində).

Prof.N.Mehdiyeva 2011-ci ildə Bakıda “Türk dünyası: dünəni və bu günü” mövzusunda keçirilən beynəlxalq konfransda “XIX əsrin birinci yarısında qazax xalqının milli-azadlıq hərəkatı” adlı məruzə ilə iştirak edib:

XIX əsrin birinci yarısında qazax xalqının milli-azadlıq hərəkatı. “Türk dünyası: dünəni və bu günü”. 23-24 may 2011-ci il. Beynəlxalq elmi konfransın materialları. I c. B., VİKTORİ, 2012, s.105-110.

Ümumilikdə, 1992-ci ildən bu günə qədər kafedra əməkdaşları tərəfindən türk xalqları tarixinin müxtəlif istiqamətləri üzrə 13 proqram (7), 7 metodik vəsait (8), 3 dərs vəsaiti (9), 2 dərslik, 2 monoqrafiya (10) hazırlanaraq nəşr etdirilmişdir. (Diqqətə çatdıraq ki, qeyd edilənlər kafedra əməkdaşlarının birbaşa türk xalqları tarixinə aid olan işləridir. Bunlardan əlavə, kafedra əməkdaşları tərəfindən Azərbaycan tarixi ilə bağlı çoxsaylı məqalələr, dərslik və monoqrafiyalar hazırlanır – müəl. (11)).

Tədris, elmi-tədqiqat işləri ilə bərabər Türk xalqları tarixi kafedrasında gənc mütəxəssislərin hazırlanması istiqamətində də mühüm işlər görülür. Magistratura təhsil pilləsində “Türk dünyası tarixi” və “Regionşünas: Türkiyəşünaslıq” istiqamətləri üzrə magistr hazırlığı həyata keçirilir; fəlsəfə üzrə elmlər doktoru hazırlanması məqsədilə doktorantura və dissertantura mərhələlərində iş davam etdirilir. Həmçinin tarix elmləri doktoru elmi dərəcəsi almaq məqsədilə elmi tədqiqatlar davam etdirilir.

1992-ci ildən bu günə qədər kafedrada yerinə yetirilərək müdafiə edilmiş bir neçə namizədlik və doktorluq dissertasiyalarının adlarını qeyd etmək istərdik:

1. “Müstəqil Azərbaycan dövlətinin formalaşmasında və möhkəmlənməsində Heydər Əliyevin rolu” - İ.M.Hüseynova (2004, doktorluq dissertasiyası)

2. “XIX-XX yüzilliyin başlanğıcında Şimali Azərbaycanda nəqliyyatın inkişafı” - Q.Ə.Əliyev (2003, doktorluq dissertasiyası)

3. “Orta Asiyada müstəqil türk dövlətlərinin yaranması və Türkiyə ilə qarşılıqlı əlaqələr (XX əsrin 90-cı illəri)” - N.A.Məmmədli (2005, namizədlik dissertasiyası)

4. “Skif problemi rus və sovet tarixşünaslığında (tarixi-arxeoloji tədqiqat)” - A.Q.Hüseynova (2005, namizədlik dissertasiyası)

5. “Azərbaycanın müstəqil türk dövlətləri ilə siyasi münasibətləri (XX əsrin 90-cı illəri)” - S.F.Ruintən (2007, namizədlik dissertasiyası)

6. “XX əsrin sonu - XXI əsrin əvvəllərində Cənubi Qafqazda separatizm” – R.Ş.Hüseynov (2009, namizədlik dissertasiyası)

7. “Türkiyə - ABŞ münasidətləri (1991-2007-ci illər)”- G.S.Əliyeva-Məmmədova (2009, namizədlik dissertasiyası)

8. “Azərbaycan - Türkiyə idman-turizm əlaqələri (1991-2008-ci illər)” – E.C.İsmayılova (2014, namizədlik dissertasiyası)

Kafedra əməkdaşları tərəfindən həmçinin tələbələrin elmi-tədqiqat işlərinə cəlb olunması istiqamətində mühüm işlər görülür. Tələbələr elmi-tədqiqat işlərinə cəlb edilir, məqalələr yazır, məruzələrlə Universitet, Respublika və beynəlxalq səviyyəli konfranslarda çıxış edirlər. Kafedrada magistrantların açıq elmi seminarları keçirilir. Eyni zamanda kafedra əməkdaşlarının tələbələrlə birlikdə tarixi yerlərə ekskursiyaları təşkil olunur.

Kafedra əməkdaşları müxtəlif səviyyəli beynəlxalq konfrans, simpozium, seminar, proqram və layihələrdə iştirak edirlər. Dosent A.R.Göyüşov müxtəlif proqram və layihələrdə fəal iştirak edir: 2001-2004-cü illərdə Boxum Universitetinin Şərqsünaslıq İnstitutu tərəfindən həyata keçirilən «SSRİ və MDB-də İslam maarifçiliyi tarixi» adlı proqramın Azərbaycan üzrə tədqiqat qrupunun rəhbəri, 2005-2007-ci illərdə Fransız Anadolu Araşdırmalar Mərkəzinin Azərbaycan üzrə tədqiqatçısı olmuşdur. Fransanın Milli Elmi Tədqiqatlar Mərkəzi (CNRS) və Fransa Xarici İşlər Nazirliyinin Parisdə ingilis dilində nəşr etdirdiyi "Mərkəzi Avrasiya Xrestomatiyası" adlı tənqidi bibliografiya və epistomologiya jurnalının Redaksiya Komitəsinin üzvüdür. Jurnalın baş redaktoru məşhur fransız alimi Stefan Dudoignondur. 2008-2011-ci illərdə Kaliforniya ştatının Los-Anceles Universitetinin (UCLA) dəvəti ilə ABŞ-a ezam olunmuşdur və burada "Qonaq Professor" vəzifəsində çalışaraq "Azərbaycan dili, ədəbiyyatı, tarixi" və həmçinin "Türk xalqlarının müasir dövr tarixi" fənlərindən mühazirələr oxumuşdur.

Kafedranın digər dosenti S.Ruintən 2012/2013-cü tədris ilində Türkiyənin Uludağ Universitetində (Bursa) stajkeçmədə olub. Həmin vaxt ərzində Uludağ Universitetinin İqtisadi və İdarə Bilimlər Fakültəsi Beynəlxalq münasibətlər bölümünün "Siyasi tarix" kafedrası ilə Bakı Dövlət Universitetinin Türk xalqları tarixi kafedrası arasında əməkdaşlığa başlanmışdır. Uludağ Universitetinin "Siyasi tarix" kafedrasının müdiri dosent Barış Özda12013/2014-cü tədris ilində Türk xalqları tarixi kafedrasının dəvəti ilə Bakı Dövlət Universitetində olmuş, Tarix fakültəsinin bakalavr və magistratura təhsil pilləsinin tələbələri üçün mühazirələr oxumuşdur. Hazırda kafedralar arasında əməkdaşlıq davam etdirilir.

Kafedranın dosenti S.Ruintən həmçinin 2009-cu ilin dekabr ayında Azərbaycanın Özbəkistandakı səfirliyinin dəvəti ilə Daşkənddə diplomatiyamızın 90 illiyi münasibətilə keçirilən tədbirdə “Müstəqillik illərində Azərbaycan – Özbəkistan münasibətləri” mövzusunda məruzə ilə çıxış etmişdir. Bundan başqa 11-13 iyun 2013-cü ildə Qırğızıstan – Türkiyə Manas Universiteti “Türk Uyarlılığı və Araştırma Merkezi”ndə (Bişkek, Qırğızıstan) “Azərbaycan Cümhuriyyətinin müstəqil türk dövlətləri ilə münasibətləri” mövzusunda seminar keçirmiş; 2009-cu ildən Türkiyədə keçirilməsinə başlanmış “Uluslararası Tarix Eğitimi Sempozyumu”nda məruzələrlə iştirak etmişdir (“Günümüzdə “Türk tarixi”nin tədrisi problemləri” məruzəsi ilə, 2009-Ərzurum, Türkiyə; “Tarix derslərinin milli kimliyimizin oluşmasında rolü” məruzəsi ilə, 2012 - Trabzon, Türkiyə).

2014-cü ildə kafedranın dosentləri I Dünya müharibəsinin 100 illiyinə həsr olunmuş elmi konfrans və simpoziumlarda məruzələrlə iştirak etmişlər. A.Göyüşov iştirak etdiyi konfransın eyni zamanda Elmi Komitəsinin üzvü olmuşdur:

1.Göyüşov A. - Roma La_Sapienza Universitetində, “Azərbaycan Respublikası: müharibə və inqilablar arasında gözlənilməz müstəqillik” məruzəsi ilə;

2.Ruintən S. – Akdeniz Universitetində (Antalya, Türkiyə), “I Dünya müharibəsi və Rusiya müsəlmanları” məruzəsi ilə.

Kafedranın əməkdaşları, aspirant və dissertantları, magistrantları dəfələrlə Universitetdaxili qrant layihəsində qalib olublar. Hazırda həmin layihə çərçivəsində Tarix fakültəsində “Türk xalqları tarixi fənninin tədris kabineti”nin yaradılması istiqamətində işlər görülür.

Son olaraq qeyd etmək istərdik ki, yuxarıda dediklərimiz Bakı Dövlət Universitetinin Türk xalqları tarixi kafedrasının Respublikada türk tarixi tədrisinin mərkəzi olması haqda fikrimizi əyani şəkildə təsdiq edir. Kafedranın əməkdaşları tədrislə yanaşı həmçinin türk xalqlarının tarixi üzrə elmi araşdırmaları da davam etdirir, bu sahədə müəyyən diqqətəlayiq uğurlara imza atırlar. Bu haqda gələcək məqalələrimizdə bəhs edəcəyik. Hazırkı məqalədə isə xüsusi olaraq qeyd etmək istərdik ki, Respublikada türk xalqları tarixi tədrisinin mərkəzinin hazırda 95 illik yubileyini qeyd etdiyimiz Bakı Dövlət Universitetində olması, fikrimizcə, təsadüfi deyil. Cümhuriyyətimizin əvəzsiz yadigarı, zəngin elmi-tədris ənənələrinə malik Universitetimiz onu yaradanların, həmçinin fəaliyyət göstərdiyi dövəmdə rastlaşdığı heç bir çətinliyə baxmayaraq onu yaşatmağı bacaranların adına layiq tədris və elm ocağı olaraq qalmaqdadır. Universitetimizin bundan sonra da fəxr edilə biləcək tədris və elm mərkəzi olaraq qalması isə bu gün Universitetdə çalışan və təhsil alan hər kəsdən, yəni hər birimizdən asılıdır. Bu vəzifənin öhdəsindən gəlmək üçün isə hər birimizin 95 yaşımıza uyğun müdriklik nümayiş etdirməsinin kifayət olacağını hesab edirik. YUBİLEYİMİZ MÜBARƏK!

ƏDƏBİYYAT:

1. Брандт М., Ляшенко Л. *Введение в историю*. Мənbə:
http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/History/Brandt/01.php (Baxılıb: 05.12.2014)
2. Карамзин Н. М. *История государства Российского*. Том 1. Мənbə:
http://lib.ru/LITRA/KARAMZIN/karamz01.txt_with-big-pictures.html (Baxılıb: 05.12.2014)
3. *Azərbaycanın mühüm tədris və tədqiqat mərkəzi*. Türk və Qafqaz xalqları tarixi kafedrasının 10 illik yubileyinə həsr olunmuş məqalələr toplusu. Bakı, 2002.
4. *Türk xalqları tarixi kafedrası*. Мənbə:
http://history.bsu.edu.az/az/content/trk_v_qafqaz_xalqlari_tarx_kafedrasi_21 (Baxılıb: 05.12.2014)
5. Muxtarova Ə. *Türk xalqlarının tarixi (qədim dövr və orta əsrlər)*. Ali məktəb üçün dərslik. Bakı: 1999; Bakı: 2013.

6. Mehdiyeva N. *Türk xalqlarının tarixi. Yeni dövr (XIX – XX əsrin əvvəlləri)*. Ali məktəb üçün dərslik. Bakı: 2003.
7. Muxtarova Ə. *Türk xalqlarının tarixi (qədim və orta əsrlər)*. Bakı, 1993; Mehdiyeva N. *Rusiya imperiyası tərkibindəki türk xalqlarının tarixi. Yeni dövr. 1800-1917-ci illər*. Bakı, 1993; Məmmədov İ. *Hunlar*. İxtisas kursunun proqramı. Bakı, 1995; Усейнова Г. *Программа курса истории тюркских народов (1917-1996)*. Баку, 1998; Göyüşov A. *1917 – 1920-ci illərdə Rusiya imperiyası ərazisində yaşayan türk-müsəlman xalqlarının milli-azadlıq hərəkatı*. Seçmə kurs proqramı. Bakı, 1999; Исмаилова С. *Культура народов Средней Азии в средневековье (V-XVIII вв.)*. Баку, 2000; Muxtarova Ə., Mehdiyeva N., Göyüşov A. *Türk xalqları tarixi (qədim dövrlərdən müasir dövrə qədər)*. BDU-nun Tarix fakültəsində tədris edilmək üçün Vahid proqram. Bakı, 2002; Muxtarova Ə. *Türk xalqlarının dövlətçilik tarixi (qədim dövr və orta əsrlər)*. Magistratura təhsil pilləsi üçün proqram. Bakı, 2002; Mehdiyeva N. *Türk xalqlarının mədəniyyəti (XIX – XX əsrin əvvəlləri)*. Magistratura təhsil pilləsi üçün proqram. Bakı, 2002; Ruintən S. *Türk xalqları tarixi*. Kənar fakültələrdə tədris edilmək üçün proqram. Bakı, 2008; Muxtarova Ə. *Qafqaza türk axınları*. Magistratura təhsil pilləsi üçün proqram. Bakı, 2008; Mehdiyeva N. *Mərkəzi Asiya və Qazaxıstan, Volqaboyu, Sibir və Krimda ictimai-siyasi vəziyyət (XIX – XX əsrin əvvəlləri)*. Magistratura təhsil pilləsi üçün proqram. Bakı, 2009; Mehdiyeva N. *Mərkəzi Asiya – Rusiya münasibətləri (XIX – XX əsrin əvvəlləri)*. Bakalavr hazırlığı üçün ixtisas kursunun proqramı. Bakı, 2013.
8. Muxtarova Ə. *Türk xalqlarının tarixi (qədim və orta əsrlər)*. 2 cildə. Bakı, 1994; Mehdiyeva N. *Rusiya imperiyası tərkibindəki türk xalqlarının tarixi. Yeni dövr. 1800-1917-ci illər*. Bakı, 1994; Mehdiyeva N. *Türk xalqlarının tarixinə dair metodik materiallar (metodik tövsiyələr)*. Bakı, 1994; Məmmədov İ. *Hunlar*. İxtisas kursuna aid metodik vəsait. Bakı, 1995; Сеидова Т. *История тюркских народов. Новое время. 1800-1917 гг.* Баку, 1998; Göyüşov A. *Rusiyada monarxiyanın süqutundan SSRİ-nin yaranmasına qədər olan dövrdə türk-müsəlman xalqlarının milli-azadlıq mübarizəsi*. Metodik vəsait. Bakı, 2002; Ruintən S. *Türk xalqları tarixi (yeni və müasir dövrlər)*. Bakalavr təhsil pilləsində tədris üçün. Bakı, 2012.
9. Muxtarova Ə. *Türk xalqlarının dövlətçilik tarixi (qədim dövr və orta əsrlər)*. Magistratura təhsil pilləsi üçün dərs vəsaiti. Bakı, 2002; Məmmədov İ. *Hunlar*. Magistratura təhsil pilləsi üçün dərs vəsaiti. Bakı, 2002; Ruintən S. *XX əsrin sonu – XXI əsrin əvvəllərində Mərkəzi Asiyanın türk dövlətləri dünya dövlətlərinin maraqları sistemində*. “Türk dünyası tarixi” ixtisası üzrə magistratura təhsil pilləsində tədris üçün dərs vəsaiti. Bakı, 2014.
10. Ruintən S. *Azərbaycan türk dövlətləri ilə siyasi əlaqələr sistemində (XX əsrin 90-cı illəri)*. Bakı, 2005; Məmmədli N. *Mərkəzi Asiyanın türk dövlətləri və Türkiyə (XX əsrin 90-cı illəri)*. Bakı, 2005.
11. Mehdiyeva N. *Azərbaycan Yaradıcılıq İttifaqlarının mədəniyyətin inkişafı sahəsində fəaliyyəti (1960-1980-ci illər)*. Bakı, 2014 (monoqrafiya); İsmail bey Zardabli. *The history of Azerbaijan (from ancient times to the present day)* London, 2014 (textbook for the higher educational institutions); Göyüşov A. *Azərbaycanda ittihadçılıq*. Bakı, 1997; yenə onun. *1917-1920-ci illərdə Şimali Qafqaz Dağlılarının azadlıq uğrunda mübarizəsi*. Bakı, 2000.

АСМАД МУХТАРОВА
*профессор Бакинского Государственного Университета,
заведующая кафедрой Истории тюркских народов*

**БАКИНСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ -
ЦЕНТР ОБУЧЕНИЯ «ИСТОРИИ ТЮРКСКИХ НАРОДОВ»**

В статье указывается, что после распада СССР в Азербайджане, одним из первых в Бакинском Государственном Университете была создана кафедра Истории тюркских народов. За годы существования сотрудниками кафедры были подготовлены и изданы программы, методические и учебные пособия, учебники по различным периодам и проблемам тюркских народов; выполнены кандидатские и докторские диссертации. На кафедре также ведется работа по подготовке кадров по истории тюркских народов. Подводя итог всей проделанной работы, можно с уверенностью утвердить, что кафедра Истории тюркских народов Бакинского Государственного Университета является центром обучения истории тюркских народов в Республике и, по мнению автора, это не случайно.

ASMED MUKHTAROVA
*Professor of Baku State University,
Head of the Department of History of the Turkic peoples*

**BAKU STATE UNIVERSITY IS A
"HISTORY OF TURKIC NATIONS" FOR TRAINING CENTER**

After the collapse of the Soviet Union in Azerbaijan, one of the first in the Baku State University was established the Department of History of the Turkic peoples. For years of existence the staff of the Department have been prepared and published programs, teaching and learning aids, text books for various periods and problems of the Turkic peoples; made candidate and doctoral dissertations. At the department work is also underway on the preparation frames on the history of the Turkic peoples. To summarize all this work, we can confidently affirmed that the Department of History of the Turkic peoples of Baku State University is a center of learning the history of the Turkic peoples in the country and according to the author, this is not accidental.

Rəyçilər: t.ü.f.d. S.Ruintən, t.e.d. Q.Əliyev
BDU-nun Tarix fakültəsi "Türk xalqlarının tarixi" kafedrasının 3 dekabr 2014-cü il tarixli iclasının qərarı ilə çapa məsləhət görülmüşdür (protokol №3).